

NAGRAADSE VERPLEEGKUNDENAVORSING AAN SUID-AFRIKAANSE UNIVERSITEITE 1969—1979

DR. L.R. UYS
Senior Lektrise, U.O.V.S.

SUMMARY

A survey of the first eleven years of post-graduate nursing research at South African universities classifies the projects according to research design, objectives and area of speciality. Strengths and weaknesses, especially with regard to research design and objectives, are identified and recommendations made to promote a healthy nursing research structure in South Africa.

'N OORSIG OOR DIE TYDPERK 1969 TOT 1979

Suid-Afrikaanse verpleging het in 1969 sy eerste voetspore gelaat op die terrein van die nagraadse studie toe twee studente hul meestersgrade in verpleegkunde aan die Universiteit van Pretoria ontvang het. Voor hierdie datum het twee verpleegkundiges, naamlik C. Searle en I. Hofmeyer reeds in ander vakgebiede belangrike bydraes op navorsingsgebied gelewer. Van die begin af is 'n navorsingskomponent as vereiste vir die ver-

werwing van 'n meestersgraad in verpleegkunde gestel. Namate ander universiteite meestersgrade ingestel het, het hulle hierdie vereiste behou en in 1980 het die Universiteit van die Oranje-Vrystaat selfs sover gegaan om 'n meestersgraad uitsluitlik op 'n verhandeling toe te ken. Na elf jaar behoort dit insiggewend te wees om die weg wat die baanbrekers gelaat het, te ondersoek.

'n Oorsig sal vervolgens gegee word van 48 van die 50 navorsingsprojekte wat in hierdie tydperk aan departemente van verpleegkunde in

die R.S.A. voltooi is. Hierdie projekte word gelys in Tabel 1. Die oorsig word gedoen aan die hand van drie tipologieë:

die ontwerp van die projekte, die doel van die projekte en die area/inhoud van die projekte.

Navorsingsprojekte deur voor-aanstaande verpleegkundiges in ander vakgebiede, byvoorbeeld opvoedkunde of sosiologie, word op tabelle ingesluit om 'n vollediger beeld te gee, en tussen hakies op die lys van projekte aangedui. Dit gee 'n totaal van 55 projekte waarvan 54 volledig geanaliseer is.

TABEL 1 NAGRAADSE VERPLEEGKUNDENAVORSING 1969—1979

	1969
1. Kotze, W.J.	Die betekenis van die fenomenologie in die verpleging. U.P., M. Cur. (B : O : O)
2. Loots, I.	'n Ondersoek na en kritiese ontleding van die huidige funksie en verantwoordelikheid van die blanke en nie-blanke ingeskrewe hulpverpleegster in sekere Transvaalse provinsiale en gesubsidieerde hospitale, gesien teen die agtergrond van haar opleiding. U.P., M. Cur. (B : O : Adm)
3. Radloff, D.H.	Die sosio-ekonomiese vooruitgang van verpleegsters in Suid-Afrika deur beroepsorganisasie 1914-1969. U.P., M. Cur. (B : G : G)
4. Schoeman, A.	Enige bygelowe en rate in verband met swangerskap by blanke, gekleurde en bantoevroue in Suid-Afrika. U.P., M. Cur. (B : O : V)
5. Van der Merwe, C.I.	'n Kritiese ontleding van die omvang van en die redes vir die verkwisting van blanke algemene leerlingverpleegsters aan 'n kollege van verpleging in die Transvaal vanaf 1960-1968. U.P., M. Cur. (B : O : O)
6. Van Huyssteen, M.C.	'n Kritiese ontleding van die opleiding wat die verpleegster in die Republiek van Suid-Afrika op basiese en nabasiese vlak ontvang om haar voor te berei om as gesondheidsvoorligter op te tree. U.P., M. Cur. (B : O : O)
	1970
1. Benade, M.J.	'n Oorsig van die organisering, ontwerp, toerusting en personeelvoorsiening van 'n intensiewe sorg eenheid. U.P., M. Cur. (Bv : O : I)

2. Van Wyk, I. Verpleging as terapeutiese instrument in die behandeling van drie pasiënte wat chirurgie ondergaan het vir die herstel van atriale septum-defekte. U.P., M.Cur (B : O : I)
3. Welmann, E.B. 'n Ontleding van die moontlike bydrae van die geregistreerde verpleegster tot die verskaffing van 'n narkosediens in die R.S.A. U.P., M.Cur. (L : L : Alg) 1971
1. Mellish, J.M. An analysis of the information white school girls in Standerds 9 and 10 in the R.S.A. have had on nursing as a career and their attitude to nursing. U.P., M.Cur. (B : O : Adm)
2. Samson, J.P. 'n Oorsig van die verkwisting onder blanke studentverpleegsters in die Transvaal in vergelyking met sekere ander kategorieë van blanke vroulike studente en sekere blanke vroulike beroepswerkers in dieselfde ouderdomsgroepe. U.P., M.Cur. (B : O : O) 1972
1. Barnard, A.P. 'n Ondersoek na die behoefte aan 'n goed georganiseerde nasorgdiens van pasiënte wat uit intensiewe eenhede ontslaan word, nadat hulle behandeling in sodanige eenhede ontvang het. U.P., M.Cur (B : O : I)
2. Van Niekerk, A. 'n Ontleding van die basiese wetenskaplike kennis benodig in die verpleging van 'n pasiënt met 'n miokardiale infarksie. U.P., M.Cur. (Bv : L : I)
3. Williamson, S. A comparative study of nursing education in the United States of America and in the Republic of South Africa, U.P., M.Cur. (E : O : O) 1973
1. De Coning, F.C. Die rol en begeleidende taak van die verpleegster in die verpleegsorg van pasiënte met nierversaking waar peritoneale en hemodialise as behandelingsmetodes toegepas word. U.O.V.S., M.Soc.Sc. (E : O : I)
2. Janse van Rensburg, C.M. 'n Ondersoek na doeltreffendheid van die versorging van die pasiënte wat aan respiratoriese versaking ly, in enkele stedelike en plattelandse hospitale. U.P., M.Cur. (E : O : I)
3. Kelly, D.C. The need for a separate pediatric intensive care unit in a general hospital. U.P., M.Cur. (E : O : I)
4. Van Ellewee, P. 'n Ondersoek na die doeltreffendheid van intensiewe verpleegsorg in moderne intensiewe eenhede van pasiënte met miokardiale infarksie. U.O.V.S., M.Soc.Sc. (E : O : I) 1974
1. Brownlee, E.M. A survey of various categories of unqualified personnel who are contributing to nursing care in the Republic of South Africa and the territory of South West Africa. U.P., M.Cur. (B : O : Adm)
2. Fölscher, C.W. Die rol van die verpleegster in die behandeling en versorging van pasiënte met hoofbeserings. U.P., M.Cur. (L : L : I)
3. Grobbelaar, W.C. 'n Geskiedkundige oorsig oor die ontwikkeling van die opleiding van verpleegsters in Suidwes-Afrika met spesifieke verwysing na Ovambo. U.P., M.Cur. (B : G : G)
4. Kotzé, W.J. Verantwoordbare leierskap in verpleegadministrasie. U.P., M.Cur. (L : L : Adm)
- (5.) Latsky, A.S. 'n Sosiologiese studie van enkele aspekte van die verplegingsberoep in Suid-Afrika. P.U. vir C.H.O., M.A. (B : O : Adm)
6. Mellish, J.M. An analysis of the role and function of the occupational health nurse in South Africa. U.P., M.Cur. (B : O : GG)
7. Potgieter, M.S. 'n Kritiese ontleding van die gang van die onderwys en vordering in opleiding van die eerste groep Bantoverpleegsters wat die driejarige kursus vir die diploma in algemene verpleging aan 'n kollege van verpleging van 'n groot stedelike Bantoe-hospitaal gevolg het vanaf 1 September 1970, tot die einde van Januarie 1974. U.P., M.Cur. (B : EK : O)
8. Van Niekerk, J.G.P. Die behoefte aan meer uitgebreide onderrig in kritiese verpleegsorg (intensiewe verpleegsorg) vir algemene verpleegsters. U.P., M.Cur. (B : O : I)
9. Van Zyl, S. Voor- en nageboortesorg van eenhonderd blanke vroue en onderrig aan studentevroedvroue in 'n opleidingshospitaal vir blanke vroedvroue. U.P., M.Cur. (E : O : V) 1975
1. Backeberg, M.E. Die verpleegster in die noodlenigingsituasie. U.P., M.Cur. (B : F : F)

- (2.) De Villiers, F.M.J. Die indiensopleiding van studenteverpleegsters — 'n didaktiese studie. UNISA, M.Ed. (B : O : O)
3. Deacon, J.H. 'n Ondersoek en evaluasie van seriële hormoonbepalings, en die waarde daarvan vir doeltreffende behandeling by hoë risiko-gevalle tydens swangerskap. U.O.V.S., M.Soc.Sc. (V : EK : V)
- (4.) Dryer, J.M. Enkele aspekte en probleme van pediatriese verpleegkunde. P.U. vir C.H.O., M.A. (L : L : Ped)
5. Lombaard, J.S. Die rol van die kliniese verpleegspesialis in die versorging van die pasiënt met respiratoriese probleme. U.O.V.S. M.Soc.Sc. (L : L : I)
6. Toerien, E.A. Die behoefte aan en daarstelling van 'n verpleegkundige biblioteek in 'n opleidingskool vir verpleegsters. U.P., M.Cur. (BV : O : O)
7. Wessels, P.M. 'n Oorsig van vyf-en-twintig jaar opleiding van verpleegsters aan die Universiteit van Pretoria, 1959 — 1974. U.P., M.Cur. (B : G : G)
8. Williams, E. 'n Ondersoek na 'n evaluasie van voorgeboorteverSORging en -voorligting soos verskaf aan gesonde, blanke, gehude primigravidas in die stad en distrik van Bloemfontein waarvan die bevallings hanteer is in die Nasionale Hospitaal, Bloemfontein. U.O.V.S., M.Soc.Sc. (B : O : V)
- 1976
1. Coertse, E. Aspekte van die verpleegstersopleiding aan die universiteit. P.U. vir C.H.O., D.Phil. (B : F : O)
2. Mellish, J.M. Theory and method of inservice education for nurses. U.P., D.Cur. (B : O : O)
3. Poggenpoel, M. Psigiatrisie onderrig aan gesinslede van geestesongesteldes as terapeutiese hulpbron. U.O.V.S., M.Soc.Sc. (V : EK : P)
4. Swanepoel, M.E.S. 'n Ondersoek na die huidige praktyk van die verpleegster in 'n psigiatrisie langtermyn rehabilitasiesaal. U.O.V.S., M.Soc.Sc. (B : O : P)
5. Van der Berg, R.H. 'n Vergelykende studie van verpleging tussen bewaarsorg en terapeutiese sorg in twee Suid-Afrikaanse blanke psigiatrisie hospitale. U.O.V.S., M.Soc.Sc. (B : Ex : P)
6. Uys, L.R. 'n Ondersoek na die daarstelling van 'n verpleegkundige evalueringmetode vir psigiatrisie pasiënte in 'n psigiatrisie hospitaal. U.O.V.S., M.Soc.Sc. (M : EK : P)
- 1977
1. De Villiers, F.M.J. Die verplegingsdimensie in begeleiding van sterwedens: 'n didaktiese studie. P.U. vir C.H.O., D.Ed. (B : O : O)
2. Malan, E. Die inwerkingstelling van 'n nuwe hospitaal. U.P., M.Cur. (L : L : Adm.)
3. Potgieter, M.E.C. Die rol van die verpleegster in die opsporing, voorkoming en behandeling van aritmieë in die koronêrsorg-eenheid. U.P., M.Cur. (B : O : I)
- 1978
1. De Jager, L.E. A survey of the integration of and attitudes towards basic nursing degree students in South Africa. P.E.U., M.Cur. (B : O : Adm)
2. Koegelenberg, S.M. Honderd jaar van verpleging in die Somerset-hospitaal, 1862-1962; 'n historiese oorsig. S.U., M.Verpl. (B : G : G)
3. Kotzé, W.J. Begeleiding in die verpleegkunde. U.P., D.Cur. (B : F : F)
4. Prinsloo, M.J. Die moontlikhede vir die ontwikkeling van 'n allesomvattende gesondheidsdiens in QwaQwa met spesiale beklemtoning van die rol van die verpleegster. U.P., M.Cur. (B : O : GG)
5. Rautenbach, C.T. The place of the male nurse in the nursing world with special reference to South Africa. P.E.U., M.Cur. (B : O : Adm)
6. Rautenbach, H.H.M. Die rol van die verpleegster in tuishemodialise. U.P., M.Cur. (B : O : I)
7. Wannenburg, I. Die rol van die verpleegster in die rehabilitasieprogram van 'n pasiënt wat spinale trouma opgedoen het. U.P., M.Cur. (Bv : O : I)
- 1979
1. Conradie, M.E. A study to identify the nurse's role in the prevention, early diagnosis and treatment of post-operative arrhythmias in cardiac surgery. U.Wits., M.Sc. (? : ? : I) (Nog nie beskikbaar)
2. Geyer, N.M. Steungewingsmomente in die verpleging van 'n pasiënt met eindstadiumnierversaking. U.P., M.Cur. (B : O : I)
3. Nieman, D. The intensive care nurse as clinical nurse preceptor. U.P., M.Cur. (E : O : I)
4. Verwey, M.D.E. 'n Ondersoek na en evaluasie van die nywerheidsverpleegdienste by die meganiese werksplaas van die Suid-Afrikaanse Spoorweë, Bloemfontein. U.O.V.S., M.Soc.Sc. (B : O : GG)

TABEL 2 SLEUTEL WAARVOLGENS STUDIES GEKLASSIFISEER IS

Doel	Ontwerp	Area
M = Metodologies	EK = Eksperimenteel of kwasi-eksperimenteel	I = Intensief
B = Beskrywend	Ex = Ex post facto of korrelasie	GG = Gemeenskaps-gesondheid
BV = Voorskryfteklik	O = Opname	V = Verloskunde
E = Evaluerend	F = Filosofiese analise	Ped = Pediatrie
L = Literatuur-studie	G = Geskiedkundige analise	Alg = Algemeen
V = Verklarend	L = Literatuur-studie	P = Psigiatrie
		Adm = Administrasie
		O = Opvoeding
		G = Geskiedenis
		F = Filosofie

Voorbeeld:
(B : O : O)
Hierdie aanwysing beteken dat dit 'n beskrywende studie is (doel), met 'n opname as ontwerp en opvoeding as area.

Aangesien dit nie altyd voor die hand liggend was in watter kategorie 'n studie val nie, word die klassifikasie van elke studie na sy titel in die lys projekte (Tabel 1) geplaas. Die klassifikasiesleutel word in Tabel 2 uiteengesit. Dit stel die leser in staat om self te oordeel of hy/sy met die klassifikasie saamstem of nie.

Navorsingsontwerp

Termomskrywing

Die navorsingsontwerp is die struktuur wat die navorser kies om empiriese gegewens as antwoord op 'n vraag te verkry. Die ontwerp word hoofsaaklik deur die aard van die vraag, pragmatiese oorwegings en die doel van die navorsing bepaal.

Klassifikasies van ontwerpe verskil van skrywer tot skrywer, maar die volgende klassifikasie sal hier gebruik word:

- Eksperimenteel.
- Nie-eksperimenteel of pre-eksperimenteel
- Filosofiese analise
- Historiese analise
- Opname
- Gevalllestudie
- Kwasie-eksperimenteel
- Ex post facto korrelasie

Eksperimenteel

Eksperimentele navorsing word gekenmerk deur:

Manipulasie: die navorser doen iets aan minstens sommige subjekte.

Beheer: die navorser skep een of meer kontroles in 'n situasie byvoorbeeld 'n kontrolegroep.

Veelkansigheid: die navorser wys subjekte ewekansig toe aan kontrole en eksperimentele groepe.

NIE-EKSPERIMENTEEL OF PRE-EKSPERIMENTEEL

Die navorser is 'n passiewe waarnemer en geen manipulasie van die onafhanklike veranderlike vind plaas nie. Die analitiese oorsig, wat filosofies of geskiedkundig kan wees, word hierby ingesluit. Ook opnames wat die situasie beskryf soos dit is, gewoonlik deur inligting direk van die groep te verkry, asook gevallestudies, word meestal hierby ingesluit.

By pre-eksperimentele ontwerpe word ingesluit studies in die aard van eksperimentele navorsing, maar wat voldoen aan nóg die vereistes van 'n eksperiment nóg dié van 'n kwasie-eksperiment.

KWASIE-EKSPERIMENTEEL

Kwasie-eksperimentele navorsing

volg die eksperimentele ontwerp so véer moontlik, maar ten minste een van die drie kenmerke van 'n eksperiment ontbreek. Dit is veral die veelkansigheid of kontrolegroep wat ontbreek. Hierdie ontwerpe is veral in verpleegkunde baie nuttig en word dikwels vir evaluasiestudies gebruik.

EX POST FACTO KORRELASIE

By hierdie tipe studies word die navorsing gedoen nadat die verskille in die onafhanklike veranderlike natuurlikerwys érens voorgekom het. Die navorser self manipuleer dus nie die onafhanklike veranderlike nie, maar nogtans kan verhoudings tussen veranderlikes bestuurde word. Soms word die sterkte van die verband tussen twee veranderlikes deur korrelasie bepaal.

Resultate en bespreking

Uit Tabel 3 blyk dit dat die ontwerp wat die meeste gebruik is, die opname is (66,7%). Onrusbarend is dat die tweede hoogste syfer voorkom by literatuurstudies (13)*. Enkele studies het min literatuurbronne gebruik, maar die ontwerp het nogtans nie aan die vereistes van 'n opname voldoen en kon dus nie as sulks geklassifiseer word nie. 'n Literatuurstudie is nie streng gesproke navorsing nie. Dit is bloot 'n

* Redaksionele kommentaar: Universiteite wat 'n skripsie voorskryf vir gedeeltelike vervulling van die vereistes van die magistergraad in verpleegkunde bied aan die student die keuse om of 'n literatuurstudie of eksperimentele of ander empiriese navorsing te doen. Die eerste verhandeling is bv. eers in 1978 by die Universiteit van Pretoria aanvaar. Dit verklaar en regverdig die getal literatuurstudies by hierdie Universiteit tot 1977. Dit is jammer dat die outeur nie hierdie feit in ag geneem het nie.

TABEL 3 DIE HOEVEELHEID NAVIRSINGSAKTIWITEIT IN VERPLEEGKUNDE VOLGENS NAVORSINGSONTWERP 1969 — 1980

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	Totaal	%
Eksperimenteel								2				2	3,7
Nie-eksperimenteel:													
Filosofiese analise							1			1		2	3,7
Historiese analise	1					1	1			1		4	7,4
Opname	5	2	2	3	4	5	3	2	2	5	3	36	66,7
Kwasie-eksperimenteel						1	1					2	3,7
Ex post facto/ korrelasie								1				1	1,9
Literatuurstudies		1				2	2	1	1			7	13
TOTAAL	6	3	2	3	4	9	8	6	3	7	3	54	

stap in die navorsingsproses — beslis 'n noodsaaklike stap, maar nie op sigself navorsing nie. Abdellah en Levine (1979) wys byvoorbeeld uitdruklik daarop dat navorsing juis onderskei moet word van ander bronne van antwoorde op vrae, naamlik ervaring, bestaande empiriese data wat byvoorbeeld deur 'n literatuurstudie verkry kan word, algemene kennis, of oortuigings en gewoontes. Aangesien die navorsingsmetodes van 'n besondere wetenskap ontwikkel volgens die aard daarvan, het hierdie ontwerp wel in sekere wetenskappe erkenning gekry, byvoorbeeld die filosofie, die geskiedenis en selfs in 'n mate die sosiologie. Daar is egter min regverdiging vir die gebruik daarvan in verpleegkunde.

Die navorsingsdoel

Termomskrywing

Abdellah en Levine (1979) verdeel verpleegkundige navorsing volgens die volgende doelstellings:

Verklarend: Die doel van hierdie tipe navorsing is om 'n oorsaaklike verband te bewys, te voorspel en te

evalueer. Dit beantwoord vrae soos *Waarom gebeur dit*, en *Wat sal gebeur as . . .*

Beskrywend: Die doel van beskrywende navorsing is om 'n feitelike, betroubare beskrywing te gee van 'n situasie. Geen formele hipotese is hier nodig nie.

Sommige beskrywende navorsing beoog meer as blote beskrywing in die sin dat die situasie ook evalueer word.

Metodologies: Die doel van hierdie navorsing is om 'n instrument, metode, werktuig, produk of procedure te ontwikkel en uit te toets.

Resultate en bespreking

Suiwer beskrywende navorsing is die doel wat mees algemeen nagestreef is. Weereens was die literatuurstudies tweede. Hierdie groep studies skakel baie nou met wat in Tabel 4 voorskriftelike beskrywings genoem is. Hierdie beskrywings het in groot mate nie gepoog om 'n deeglike en akkurate beskrywing te gee van wat is nie, maar eerder gedetailleerde voorskrifte van wat behoort te wees. So byvoorbeeld het

net ses (6) hoofstukke van een beskrywende studie* gehandel oor 'n beskrywing van wat is, terwyl die orige 35 voorskrifte gegee het vir hoe die situasie behoort te lyk.

Hierdie skewe ontwikkeling van die beskrywende navorsing, sowel as die gebruik van literatuurstudies het waarskynlik dieselfde oorsake. Die Suid-Afrikaanse nagraadse studente het naamlik blykbaar 'n klomp probleme in die praktyk gesien wat deur deeglike studie van huidige kennis opgelos kon word. Om hierdie oplossings in 'n assimileerbare vorm aan kollegas in die praktyk beskikbaar te stel, is groot gedeeltes van hul navorsingsverslae aan voorskrifte afgestaan óf navorsing is totaal agterweë gelaat en blote literatuurstudies gedoen. Leemtes in navorsingskennis en -vaardighede mag ook by hierdie verskynsels 'n rol speel.

Alhoewel daar dus begrip is vir die ontstaan van hierdie neigings (wat nie juis lyk of dit deur die jare minder word nie), verlaag dit die standaard wat aan meestersgrade

TABEL 4 DIE HOEVEELHEID NAVORSINGSAKTIWITEIT IN VERPLEEGKUNDE VOLGENS NAVORSINGSDOEL 1969 — 1979

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	Totaal	%
Metodologies								1				1	1,9
Verklarend							1	1				2	3,7
Suiwer Beskrywend	6	1	2	1	4	6	4	3	2	6	2	37	68,5
Beskrywend (Evalueerend)				1		1					1	3	5,6
Beskrywend (Voorskriftelik)		1		1			1			1		4	7,4
Literatuurstudie		1				2	2	1	1			7	13
TOTAAL	6	3	2	3	4	9	7	6	2	7	3	52	

* Spesifieke verwysings word nie gegee nie, om individuele navorsers te beskerm.

gestel word. 'n Persoon wat die navorsingsproses en-metodes op so 'n wyse misbruik, het nog nie bewys gelewer dat hy/sy onafhanklike navorsing kan doen nie. Dit mag aanleiding gee tot verskraling van ons navorsingstradisie.

Die Navorsingsarea

Termomskrywing

Die area van verpleegkundige praktyk waarop elke navorsingsprojek hoofsaaklik betrekking het, is die navorsingsarea.

Resultate en bespreking

In die 55 projekte is tien areas, waarvan die verteenwoordiging in Tabel 5 uiteengesit is, geïdentifiseer.

beskou kan word, 'n redelike verteenwoordiging in hierdie tydperk gehad het.

Gevolgtrekkings

'n Paar algemene leemtes kom na vore as die 54 projekte oorsigtelik nagegaan word.

— Baie dikwels maak navorsers nie gebruik of nie korrek gebruik van 'n konseptuele of teoretiese raamwerk nie. Krampitz en Pavlovich (1981) wys daarop dat die gebruik van so 'n raamwerk in navorsing meebring dat die navorsing wyer van toepassing gemaak kan word en dat die navorsing voorsien is van 'n beskrywende en verklarende basis. So 'n raamwerk word gewoonlik

navorsing, byvoorbeeld beheer en betroubaarheid, word ook deur sulke stellings verontsaam.

Ongeordende eie ervaring kan wel die navorser help om 'n sinvolle navorsingsvraag te stel of om 'n effektiewe dataversamelingsinstrument te kies of te ontwerp, maar dit kan gewoonlik nie die navorser met antwoorde help nie. As die navorser egter eie ervaring in die sin van deelnemende waarneming of veldstudies wil gebruik, moet sy dit duidelik so stel en sorg dat sy voldoen aan die hoë eise wat hierdie twee metodes stel.

— Die volgorde waarin die afdelings van 'n navorsingsverslag

TABEL 5 DIE HOEEVEELHEID NAVORSINGSAKTIWITEIT IN VERPLEEGKUNDE VOLGENS NAVORSINGSAREA 1969 — 1979**

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	Totaal	%
Intensief		2		2	4	2	1		1	2	3	17	30,9
Gemeenskapsgesondheidsorg						1				1	1	3	5,4
Verloskunde	1					1	2					4	7,3
Pediatrie							1					1	1,8
Algemeen*		1										1	1,8
Psigiatrie*								4				4	7,3
Administratief	1		1			3			1	2		9	16,4
Opvoedkundig	3		1	1		1	2	2	1			11	20,0
Geskiedenis	1					1	1			1		4	7,3
Filosofie							1			1		2	3,6
TOTAAL	6	3	2	3	4	9	8	6	3	7	4	55	

*Een intensiewe studie het ook betrekking op pediatrie en een op algemene verpleegkunde

**Al 55 studies is by hierdie ontleding ingesluit

Die hoogste persentasie in hierdie tabel kom by intensiewe verpleging voor. Dit is moeilik om werklik te besluit of die algemene verspreiding goed is, maar nogtans lyk dit asof algemene en gemeenskapsgesondheidsverpleging onderverteendwoordig is. In sommige gevalle is studies wat in die spesialisering *intensiewe sorg* gedoen is, wel in 'n mate van toepassing in algemene verpleging as sulks. Veral met die oog op die feit dat die fokus in die gesondheidsdiens na die primêre dienste skuif, is 5,5% van die aktiwiteit in gemeenskapsgesondheidsorg baie min. Daarenteen is dit verblydend dat wysgerige en historiese analyses, wat as fundamentele boustene in die vestiging van 'n wetenskap

in hoofstuk 2 (literatuurstudie) uiteengesit. Baie navorsers gee egter nie vooraf 'n literatuurstudie nie, maar vervleg dit slegs met die resultate.

— Net soos reeds uitgewys is dat navorsers dikwels 'n literatuurstudie verwar met navorsing, is sommige ook geneig om persoonlike ervaring op 'n twyfelagtige wyse te betrek. Hulle sal byvoorbeeld by hul beskrywing van die metode iets sê soos *die navorser het ook gebruik gemaak van haar eie ervaring toe sy in . . . gewerk het*. Weer eens moet op die essensiële aard van navorsing gewys word, wat **juis** vrae beantwoord wat nie bloot uit ervaring beantwoord kan word nie. Die essensiële eise van

mekaar opvolg, is dikwels onlogies en laat twyfel ontstaan oor die student se begrip van die funksie van elke afdeling. So byvoorbeeld is die funksie van die literatuurstudie om eerstens 'n konseptuele raamwerk te stel waaruit die studie gedoen word en tweedens om 'n oorsig te gee van die navorsing wat tot op datum oor die onderwerp gedoen is. Een navorser gee egter eers 'n uiteensetting van haar eie resultate in hoofstuk 2 voordat sy by hoofstukke 4 tot 8 by die literatuurstudie uitkom.

— Soms lyk dit asof 'n gebrek aan navorsingskennis tot ongelukkige keuses van titels en gebrekkige insig in die moontlikhede van die situasie lei. So byvoor-

beeld het 'n besondere navorsing twee groepe studente op wie sy 'n ex post facto-ontwerp kon gebruik. Sy besef dit egter blykbaar nie, want sy noem haar navorsing beskrywende navorsing. Nogtans vergelyk sy die twee groepe se resultate met mekaar sonder dat sy statisties bewys het dat dit vergelykbare groepe is. Wat dus 'n netjiese stuk ex post facto-navorsing kon wees, word 'n swak beskrywende studie.

- Die kort bibliografieë van sommige studies oor onderwerpe waarvoor baie geskryf is, laat twyfel ontstaan oor die deeglikheid van die literatuurstudies.

Navorsing is geen maklike aktiwiteit nie en om baanbrekerswerk op hierdie gebied te doen, verdien respek. Dit is dan ook in 'n gees van opbouende kritiek dat bostaande opmerkings gemaak is. Die baanbrekers kan tereg van dié wat ná hulle kom, vereis om ten minste uit hul foute te leer en op die goeie voort te bou.

AANBEVELINGS TER UITBOUING VAN VERPLEEGKUNDIGE NAVORSING IN DIE R.S.A.

Dit is 'n moeilike taak om 'n tradisie van hoëgraadse navorsing in 'n land op te bou. Die volgende aanbevelings kan hierdie doelstelling bevorder.

'n Kursus in verpleegkundige navorsing behoort deel te wees van of die voorgraadse of die nagraadse verpleegkundige program. Verpleegkundige navorsing het probleme wat nie gewoonlik by sielkundige of sosiologiese navorsingskursusse hanteer word nie. Dit het ook al 'n ryke tradisie waaraan die student bekend gestel moet word. Die drie handboeke wat hierdie inhoud die beste saamvat en wat met groot vrug deur verpleegkundige navorsers gebruik kan word, is:

Abdellah en Levine: *Better patient care through nursing research* (2e druk) Krampitz en Pavlovich: *Readings for nursing research*. Polit en Hungler: *Nursing research: principles and methods* (sien bibliografie).

Verpleegkundestudente behoort tydens bogenoemde kursusse of as

oriëntasie tot meestersgraadstudie met navorsingshulpmiddels kennis te maak. 'n Paar sulke hulpmiddels word kortliks hier bespreek:

- Verpleegkundige indekse: Die *International Nursing Index* is 'n indeks wat gereeld verskyn en alle verpleegkundige artikels onder 'n wye reeks hofies klassifiseer. Dit help die student om bronne oor 'n sekere onderwerp op te spoor net soos die skrywer/onderwerpkaartjie-katologi in elke universiteitsbiblioteek haar help om boeke op te spoor. Die *Cumulative Index to Nursing and Allied Health Sciences* is nog so 'n indeks.
- Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing: Die R.G.N. publiseer jaarliks verslae van navorsingprojekte wat finansiële ondersteuning van dié liggaam gekry het. Hierdie jaarverslae is gewoonlik in universiteitsbiblioteke beskikbaar en enkele verpleegkundige navorsingsprojekte sal daarin gevind word. Verder kan 'n student (of Departement Verpleegkunde) aan die Afdeling Navorsingsontwikkeling van die R.G.N. skryf en 'n drukstuk verkry van voltooide en lopende verpleegkundigenavorsingstitels. Dit verseker dat studente nie titels kies wat ander werk dupliseer nie. Hierdie drukstuk is nie totaal volledig nie, maar is nogtans nuttig. Die R.G.N. het ook finansies beskikbaar waarvoor individuele studente/verpleegkundiges kan aansoek doen. Om effektief hiervoor te kompeteer, sal dit nodig wees om die *Suid-Afrikaanse Plan vir Geesteswetenskaplike Navorsing* (SAPGN) te bestudeer. Hierdie plan gee 'n duidelike beeld van die doelstellings van die R.G.N. en die navorsingsbulletins wat gereeld verskyn gee indikasies van beleid, die implementering daarvan, navorsingstendense en lopende en afgehandelde projekte.
- Die *Gesamentlike Katalogus van Proefskrifte en Verhandeling van die Suid-Afrikaanse Universiteite* kan verder ook gebruik word om te kontroleer of projekte wat die R.G.N. nog onderlopend klassifiseer, nie dalk

reeds afgehandel en beskikbaar is nie.

- Die MEDLARS gerekenariseerde verwysingsstelsel kan verder met groot vrug gebruik word om literatuurstudie te vergemaklik. Met hierdie stelsel, wat by die meeste universiteitsbiblioteke beskikbaar is, word mediese literatuur deur die rekenaar deursoek vir 'n sekere onderwerp aan die hand van 'n paar sleutelwoorde. Selfs oor redelike onbekende onderwerpe word 'n bevredigende hoeveelheid jongste verwysings binne minute (per rekenaar) of dae (per pos) verskaf. Opsommings van sommige van die verwysings is ook beskikbaar.

- Twee instrument-boeke wat vir die verpleegkundige navorsing van besondere hulp kan wees, het onlangs verskyn.

Dit is:

Instruments for use in nursing education research.

Instruments for measuring nursing practice and other health care variables. Vol. 1 and 2.

(Sien bibliografie).

Magisterstudies se kwaliteit kan bevorder word deur aan die student 'n definitiewe struktuur aan te beveel en kriteria vir evaluasie beskikbaar te stel.

Die volgende struktuur kan byvoorbeeld gebruik word (Krampitz en Pavlovich, 1981):

Hoofstuk 1: Probleemstelling

1.1 Probleemstelling en rasionaal

1.2 Termomskrywing

1.3 Hipotese

1.4 Bepenkings

Hoofstuk 2: Literatuurstudie

2.1 Teoretiese of konseptuele raamwerk

2.2 Relevante navorsing

Hoofstuk 3: Metodologie

3.1 Ontwerp

3.2 Steekproef

3.3 Dataversamelingsinstrumente

3.4 Algemene oorsig

Hoofstuk 4: Bevindings

Hoofstuk 5: Bespreking en gevolgtrekkings

5.1 Vergelyk en kontrasteer met vorige bevindings.

5.2 Antwoorde op navorsingsvrae.

5.3 Implikasies vir praktyk, opvoeding en navorsing

Hoofstuk 6: Slot of opsomming.

Kriteria wat die eksaminatris(s)

TABEL 6 EVALUERINGSINSTRUMENT VIR EERSTE DRIE HOOFSTUKKE VAN 'N MEESTERSGRAAD-VERHANDELING

	Uitstekend	Bevredigend	Onbevredigend		Uitstekend	Bevredigend	Onbevredigend
A. Die titel is beskrywend van die studie.				6. Primêre bronne is so ver as moontlik gebruik,			
B. Inleiding en probleemstelling				7. Geen belangrike bronne is uitgelaat nie.			
*1. Die probleem word duidelik en bondig gestel.				8. Navorsingsbronne kry meer aandag as opinie- of anekdotiese artikels.			
2. Dit is 'n bevatlike/navorsbare probleem.				9. Die oorsig vorm 'n sinvolle geheel en is nie net 'n reeks aanhalings nie.			
3. Die probleemstelling gee spesifieke inligting oor afhanklike en onafhanklike veranderlikes.				10. Die oorsig gee kritiese evaluering van vorige werk.			
4. Die omvang van die studie/beperkings word gestel.				11. 'n Kort opsomming van belangrikste bevindinge en implikasies word aan die einde gegee.			
*5. 'n Kort oriëntering en verbandhoudende literatuur word gegee.				12. Voldoende onlangse bronne is geraadpleeg.			
6. Die probleem is belangrik vir verpleegkunde op die huidige stadium.				D. Metodologie			
*7. Betrokke terminologie word duidelik gedefinieer.				*1. Die navorsingsontwerp pas by die probleem en die situasie.			
8. Redelike en aanvaarbare aannames, waarop die studie baseer is, word gegee.				2. Die populasie word beskryf.			
9. Probleemstelling so vroeg moontlik in teks.				*3. Die wyse waarop die steekproef getrek is, word deeglik beskryf.			
*10. Hipoteses korrek en duidelik gestel.				*4. Die steekproef is verteenwoordigend of die moontlike steekproeffoute word deeglik geïdentifiseer.			
11. Verband tussen probleem en hipotese(s) logies.				5. Die responsersentasie word gegee.			
*12. Duidelike teoretiese en operasionele definisies gegee.				6. Die metode word deeglik en bondig beskryf.			
C. Literatuurstudie				7. Moontlike eksterne invloede is beheer.			
*1. Die probleem word aan 'n gepaste teoretiese of konseptuele raamwerk gekoppel.				*8. Die ontwerp en die metode kan die vrae wat gestel is, beantwoord.			
2. Die teorie/raamwerk word met begrip korrek weergegee.				9. Die dataversamelingsinstrument(e) word deeglik beskryf.			
3. Die probleem pas logies in by die konseptuele raamwerk.				*10. Motivering vir keuse van dataversamelingsinstrumente gegee.			
*4. 'n Omvattende literatuuroorsig oor vorige werk op die probleemgebied word gegee.				*11. Meetinstrumente betroubaar, geldig en gepas.			
*5. Die verband tussen vorige studies en die huidige studie word duidelik gestel.				12. Beplande statistiese verwerking word aangedui.			
				*13. Beplande statistiese verwerkings gepas.			
				* Kritiese items			

en moderator(e) sal gebruik by die beoordeling van die studie moet ook verskaf word. (Sien Tabel 6)

Aangesien alle verpleegkundiges hier te lande nog maar min onder- vinding van navorsing het, kan dit baie help om van skripsiekomitees gebruik te maak. Die student en haar promotor/studieleier besluit saam op twee addisionele verpleeg- kundiges wat gevra word om in die besondere student se skripsiekomitee te dien. Een het gewoonlik besondere navorsingsvaardighede en die ander besondere kennis/vaardig- heid op die studieterrein. Die student voorsien haar promotor /studieleier en komitee dan van 'n deeglike uiteensetting van haar eerste drie hoofstukke — haar navorsingsvoorstel. Hulle bestudeer dit en op een of meer vergaderings word dit deeglik analiseer en reg- geskaaf. Daarna kry die student eers toestemming om te begin met haar navorsing en haar titel te regis- treer. Hierdie metode bied dosente die geleentheid om meer onder- vinding in navorsing op te doen en dit voorkom in 'n groot mate dat 'n student onder 'n swak/onervare promotor ly. Dit voorkom ook dat 'n student begin met swak beplande navorsing en baie tyd en energie mors voordat sy reggehelp word.

Navorsing by universiteite hoef nie altyd vir graaddoeleindes gedoen te word nie. Dit sou ideaal wees as dosente wat reeds oor magister of doktorsale grade beskik, as enkelinge of groepe navorsing aanpak. Om die aanvoorwerk vir

sulke departementele projekte te doen, byvoorbeeld die opstel van navorsingsvoorstelle en die ver- kryging van fondse, kan 'n werks- komitee binne elke departement aangewys word. Hierdie komitee het dan die taak om navorsingsakti- witeite binne die departement te bevorder en te koördineer. Ons weet almal dat navorsing gedoen behoort te word, maar dinge gebeur dikwels eers nadat iemand daarvoor verantwoordelik gestel is.

Navorsing kan ongetwyfeld ook bevorder word as departemente van verpleegkunde gereeld bymekaar kom om hieraan aandag te gee. Voltooid of beplande studies kan voorgedra en gekritiseer word, ken- ners kan op probleemareas lig werp en gesamentlike projekte kan beplan word. Ons hou dikwels sim- posia of werkgroepsessies oor spesialiteitsareas, onderrig of ad- ministrasie, maar navorsing, wat vir die meeste van ons maar 'n moei- like saak bly, kry net so nou en dan in 'n enkele referaat aandag. En opbouende terugvoer oor voltooid werk kry geen navorser nie!

Nog 'n aanbeveling is dat 'n kort opsomming van alle projekte wat gedurende die vorige jaar voltooi is, elke jaar in byvoorbeeld die tweede uitgawe van *Curationis* gepubliseer word. Dit sal verspreiding van navorsingsgegewens en implemente- ring van aanbevelings, beslis be- vorder.

Laastens kan dosente navorsing bevorder deur aktief betrokke te raak by die praktyk en die gemeen-

skap. Sulke betrokkenheid lei baie dikwels tot die identifisering van moontlike navorsingsprobleme waaraan dosente self aandag kan gee of aan studente kan voorstel. 'n Sinvolle navorsingsontwerp is dik- wels vir meestersgraadstudente 'n baie ontwykende teken en die ken- nisbank van die professie kan slegs baat as die dosent/promotor hier- mee help.

SLOT

Na elf jaar en 54 projekte moet po- tensiële navorsers en studieleiers opnuut besin oor die rigting wat hul wil inslaan met hul navorsing en die keuses wat hul moet maak tydens die navorsing. Namate ervaring en kennis toeneem, styg die verwag- tings van navorsingslesers en -ge- bruikers en moet studente en hul promotors hierby aanpas. Die outeur hoop van harte dat hierdie oorsig en aanbevelings dialoog tussen navorsers sal bevorder.

BIBLIOGRAFIE

- ABDELLAH, F.G.; LEVINE, E., *Better patient care through nursing research*. Macmillan. New York. 1979. (2e uitgawe)
- FERDINAND POSTMA-BIBLIOTEEK. *Gesamentlike katalogus van proefskrifte en verhandelinge van die Suid-Afrikaanse Universiteite*. Aanvulling No. 15 tot 20. Potchefstroomse Universiteit vir C.H.O. Potchef- stroom 1974-1979
- KRAMPITZ, S.D.; PAVLOVICH, N. *Readings for nursing research*. C.V. Mosby St. Louis 1981.
- POLIT, D.; HUNGLER, B. *Nursing research: principles and methods*. J.B. Lippincott. Philadelphia. 1978.
- UNITED STATES DEPARTMENT OF HEALTH, EDU- CATION AND WELFARE. *Instruments for measur- ing nursing practice and other health care variables. Vol. I and II*. Hyattsville, Maryland. Health Resources Ad- ministration Bureau of Health Manpower Division of Nursing. DHEW No. HRA 78-53. 78-54.
- WARD, M.J.; FETLER, M.E. *Instruments for use in nursing education research*. Boulder, Colorado 80302: Western Interstate Commission for Higher Education. 1979.